

7. PSANÍ VELKÝCH PÍSMEN A PSANÍ ZKRATEK

Vlastní jména

(str. 102)

Evropa

Stačí pohled na glóbus nebo mapu světa a můžeme Evropu srovnávat s jinými světadíly. Evropa je malá. Lze to snadno vyčíslit: Evropa se rozkládá na 10 milionech čtverečních kilometrů, což znamená že zabírá jen 7 % zemského povrchu. Asie zaujímá 30 %, Amerika 28 % a Afrika 20 % rozlohy. Kdyby se cestovatel rozhodl navštívit nejvzdálenější body evropského kontinentu, pak by od nejsevernějšího bodu (Cape Nord v Norsku) na řecký ostrov Krétu urazil cestu dlouhou 4 000 kilometrů a od stejněho východního bodu k jihozápadnímu cípu Portugalska 4 300 kilometrů. Lisabon, hlavní město Portugalska, a ruský Ural dělí pouze 5 000 kilometrů.

(Jacques Le Goff: Evropské dějiny pro děti)

- 1** Vypiš z textu všechna vlastní jména a uveď, co označují.
 - 2** Roztříd' uvedená slovní spojení na jména obecná a jména vlastní. Kdy zvolíš velké a kdy malé písmeno?
- NAŠE BABIČKA, BABIČKA BOŽENY NĚMCOVÉ, TÝDEN (časopis), TÝDEN, HLADKÁ MOUKA, BÍLÁ KÁVA, JIZERSKÉ HORY, VZDÁLENÉ HORY, CHLADNÉ MOŘE, MRTVÉ MOŘE, JIRÁSKOVY SPISY, EPICKÉ BÁSNĚ, OCHOČENÝ KŮŇ, HANČIN KŮŇ, LATINSKÁ AMERIKA, AMERICKÝ KONTINENT, AFROAMERIČAN, INDIÁN, PRAŠNÁ SILNICE, PRAŠNÁ BRÁNA, MORAVSKÁ BRÁNA, ŠIROKÁ BRÁNA, PRAŽSKÁ NÁBRŽÍ, RYBNÍK DŽBÁN, DŽBÁN S VODOU, SPARTÁN (občan starověké Sparty), SPARTÁN (fanoušek fotbalového klubu), MLÉČNÁ DRÁHA, MLÉČNÁ ČOKOLÁDA, SLunce (hvězda), SVIT SLUNCE.

- 3** Odůvodni pravopis následujících řad slov. Cvičení přepiš, rozlišuj malá a velká písmena.
- PRAHA – PRAŽAN (občan) – PRAŽANŮV – PRAŽAN (člen husitské frakce) – PRAŽSKÝ – PRAŽSKÁ KULTURA – PRAŽSKÝ HRAD; BRNO – BRŇAN – BRŇANŮV – BRNĚNSKÝ – BRNĚNSKÁ DIVADLA – BRNĚNSKÝ DRAK (vlak); ANGLIE – ANGLIČAN – ANGLIČANŮV – ANGLICKÝ; DAVID – DAVIDOVY LYŽE; PREZIDENT – PREZIDENTOVI PORADCI; NOVÁK – NOVÁKOVY DĚTI.

- 4** Vyber z následujících možností pravopisně správnou verzi a odůvodni svou volbu:
- Česká Republika – Česká republika; čech – Čech; Čechy – čechy; čeština – Čeština; český jazyk – Český jazyk; Vysoké tatry – Vysoké Tatry; Střelkový Mys – Střelkový mys – střelkový Mys; Lysá hora – Lysá hora; Kutná Hora – Kutná hora; Skalnaté Pleso – Skalnaté pleso; Orient – orient; Suezský průplav – Suezský Průplav; jihlavsko – Jihlavsko; most Mládeže – Most Mládeže; nábřeží Míru – Nábřeží Míru; Bezcručův Sad – Bezručův sad; Žitná Ulice – Žitná ulice; ulice na Můstku – Ulice Na Můstku – ulice Na Můstku; dům U Tří lilií – dům U Tří lilií; chrám sv. Vítta (v Praze) – Chrám sv. Vítta (v Praze).

- 5** Kdy jde o zeměpisný název a kdy pouze o orientaci mapy? Slovní spojení přepište, rozlišuj malá a velká písmena. Ověřte si pravopis ve SSČ nebo v zeměpisném atlase.
- SEVERNÍ AMERIKA – JIŽNÍ AMERIKA – STŘEDNÍ AMERIKA – LATINSKÁ AMERIKA – ZÁPADNÍ AMERIKA; MALÁ ASIE – SEVERNÍ ASIE – STŘEDNÍ ASIE; PŘEDNÍ INDIE – STŘEDNÍ INDIE – ZADNÍ INDIE; SEVERNÍ AFRIKA – JIŽNÍ AFRIKA (stát); JIŽNÍ ČECHY – STŘEDNÍ ČECHY – JIŽNÍ MORAVA – SEVERNÍ MORAVA; JIŽNÍ EVROPA – SEVERNÍ EVROPA – STŘEDNÍ EVROPA; HORNÍ SLEZSKO – DOLNÍ SLEZSKO.

6 Rozhodni, které podstatné jméno je obecné a které vlastní.

Cvičení přepiš, rozlišuj přitom malá a velká písmena. Odůvodni pravopis.

EVROPA je jen POLOOSTROVEM EURASIE. Z VESMÍRU jsou viditelné VELKÁ ČÍNSKÁ ZEĎ a EGYPTSKÉ PYRAMIDY. Největším SVĚTADÍLEM je ASIE. Největším OCEÁNEM je TICHÝ OCEÁN. Největším JEZEREM je KASPICKÉ MOŘE. Nejdelší ŘEKOU je AMAZONKA, protékající PERU, KOLUMBIÍ a BRAZÍLIÍ. Nejvyšší HOROU je MT. EVEREST v HIMÁLAJI. Nejnižším bodem je MRTVÉ MOŘE. Největším OSTROVEM je GRÓNSKO. Nejvyšší činná SOPKA ETNA je na OSTROVĚ SICÍLIE. Největší AGLOMERACÍ je TOKIO v JAPONSKU. Nejvzdálenější PLANETA SLUNEČNÍ SOUSTAVY PLUTO není PLANETA.

7 Doplň pravopisně správně velká nebo malá písmena.

Tip: Pište své verze na tabuli, kdo nebude souhlasit, zvedne ruku a půjde chybu opravit.

(s)_taré (m)_ěsto (p)_ražské, (n)_ové (m)_ěsto (p)_ražské, (s)_taroměstské (n)_áměstí, (m)_alá
 (s)_trana, (s)_taroměstská (r)_adnice, (p)_ražský (h)_rad, (h)_rad (v Praze), (h)_radčany, (b)_ilá
 (h)_ora (pražská čtvrt), (b)_ilá (h)_ora (název hory), (p)_ražská (b)_otanická (z)_ahrada, (u)_niverzita
 (k)_arlava, (k)_arlava (u)_niverzita, (b)_etlémská (k)_aple, (k)_aple (b)_etlémská, (v)_ladislavský (s)_ál,
 (v)_aldštejnský (p)_alác, (ch)_rám (s)_v. (j)_akuba, (s)_vatojakubský (ch)_rám, (l)_etiště (p)_raha,
 (n)_áměstí (m)_ru (zastávka metra, autobusu), (z)_idovské (m)_ěsto (p)_ražské, (s)_taronová
 (s)_ynagoga, (n)_árodní (d)_ivadlo, (n)_árodní (m)_uzeum.

8 Doplň pravopisně správně velká nebo malá písmena:

(n)_ový (j)_ičín, (s)_tuderná (v)_ltava, (n)_ízký (j)_eseník, (m)_alá (l)_hota, (r)_oudnice (n)_ad (l)_abem,
 (n)_ové (m)_ěsto (n)_a (m)_oravě, (k)_ostelec (n)_d (č)_ernými (l)_esy, (r)_chnov (u)_ (n)_ových
 (h)_radů, (l)_ázně (t)_eplice, (l)_ázně (b)_ělohrad, (m)_ariánské (l)_ázně, (k)_arlovy (v)_ary,
 (u)_lice (n)_a (d)_louhém (l)_ánu, (m)_ost (č)_eských (e)_xulantů, (n)_áměstí (p)_od (k)_aštany,
 (o)_strava - (p)_oruba, (o)_strava - (m)_ariánské (h)_ory, (š)_pindlerův (m)_lýn, (h)_rad (t)_rosky.

9 Doplň pravopisně správně velká nebo malá písmena u názvů institucí. Pravopis odůvodni.

(z)_ákladní (š)_kola - (z)_ákladní (š)_kola (v)_e (s)_tířkách - (z)_ákladní (š)_kola (j)_osefa (m)_ánesa,
 (g)_ymnázium - (g)_ymnázium (m)_ikuláše (k)_operníka - (m)_asarykovo (g)_ymnázium,
 (o)_bchodní (a)_kademie - (o)_bchodní (a)_kademie (s)_téborice, (m)_ěstskej (ú)_řad, (o)_becní (ú)_řad,
 (k)_rajský (ú)_řad - (m)_ěstskej (ú)_řad (k)_ralupy (n)_ad (v)_ltavou, (o)_becní (ú)_řad (r)_ajnochovice,
 (k)_rajský (ú)_řad (z)_lín, (m)_inisterstvo - (m)_inisterstvo (f)_inancí - (m)_inisterstvo (f)_inancí ČR,
 (p)_oslanecká (s)_němovna, (ú)_řad (v)_lády ČR, (k)_ancelář (p)_rezidenta (r)_epubliky,
 (n)_ejvyšší (s)_tátní (z)_astupitelství ČR, (s)_trana (z)_elených.

10 Doplň pravopisně správně velká nebo malá písmena u názvů výrobků:

(a)_utomobil (š)_koda (f)_abia - (š)_kodovka (f)_abia je kvalitní (a)_uto, (p)_rací (p)_rášek (t)_ix -
 peru v (t)_ixu, (s)_ýr (h)_ermelín - mám rád (h)_ermelín, (o)_platky (t)_atránka - kupuji (t)_atránky.

11 Doplň pravopisně správně velká nebo malá písmena u názvů historických postav:

Ježíš vzkřísil mrtvého (l)_azara. – Jsi úplný (l)_azar. Ježíšovým zrádcem byl (j)_idáš. – To je ale (j)_idáš!
 Hrdinou Haškova románu byl (j)_osef (š)_vejk. – Marek je takový český (š)_vejk. Španělský šlechtic
 (d)_on (j)_uan byl velký svůdce žen. – Chová se jako (d)_onchuán.

12 Doplň pravopisně správně velká nebo malá písmena v případech vyjadřujících úctu:

Vážený (m)_istře, dovolte, abych (v)_ás požádal o rozhovor. – Ve svém oboru byl (m)_istr. Milá Hanko
 a Petro, zvu (v)_ás na oslavu svých narozenin. – Vážení rodiče, dovoluji si (v)_ás pozvat ná velikonoční
 vystoupení (v)_ašich dětí.